

pisuje v prvem delu zgodovino čolnarjev na Ljubljani, v drugem pa zgodovino brodnikov na Savi.

Ljubljana je bila že v najstarejših časih imenitna vozna cesta za blago iz Italije ali nazaj tjakaj. Avstrijski vladarji so dobro poznali važnost čolnarske zadruge v Ljubljani. Zato je potrdil cesar Friderik IV. vse stare pravice; isto sta storila cesarja Ferdinand I. in Karol VI. Tudi cesarica Marija Terezija je bila naklonjena ljubljanskim čolnarjem, katerih zadruga je sicer že jela propadati. Josip II. je razpustil čolnarsko zadrugo, kakor vse organizovane družbe. Po njegovi smrti se je sicer obnovila, a je morala prenehati že l. 1804., ker je postala brez pomena. Potem so se pečali ljubljanski čolnarji z raznimi zabavnimi vožnjami, a tudi to je kmalu ponehalo. Zadnji udarec za čolnarje je bila železnica, ki je stekla l. 1857. iz Ljubljane v Trst. Dandanes prihaja po Ljubljani le še nekaj drv, peska, kamenja in opeke.

Sava je bila za brodarstvo neugodna zavoljo deročega svojega teka in skoraj neštevilnih in zelo nevarnih skal v svoji strugi. Toda kranjski čolnarji so premagali vse zapreke in promet po Savi je postal prav živahen. Za povzdigo trgovine in prometa v Avstriji vneti cesar Karol VI. je obrnil svojo pozornost tudi Savi. L. 1730. so začeli uravnavati Savo in trebiti iz njene struge skale in pečine, ki so ovirale brodarjenje po njej. Zidali so tudi razne prekope, da bi olajšali zvezo mej Ljubljano in Zalogom. L. 1766. je ustanovila deželna gosposka poseben brodarski urad in brodarsko zadrugo. — Brodarski urad je podpiral brodnike po Savi s tem, da je dal narediti nekaj velikih ladij ter jih izročil izkušenim brodnikom. Gabrijel Gruber je izdelal načrte za ladije z jadrji, a njegovi poskusi so samo požrli ogromne svote. Promet je postajal od leta do leta živahnejši, dokler ga ni popolnoma ustavila železnica, ki je stekla od Zidanega Mosta do Ljubljane in pozneje na druge strani do Zagreba.

Anton Knezova knjižica II. zvezek. Ta zvezek obsega dve daljši povesti in životopis Valjavčev. Kar je dejanja v povesti, da se povedati na kratko: dva mladeniča se spreta s policaji; drugi prizori in pogovori pripravljajo to dejanje ali pa niso sploh v nobeni zvezi. Vidi se pisatelju, da se je učil od ruskih realistov, čital tudi francoske romanopisce, nasrkal se njihovega duha; od njih se je naučil onega ironičnega, do vsake malenkosti segajočega popisovanja.

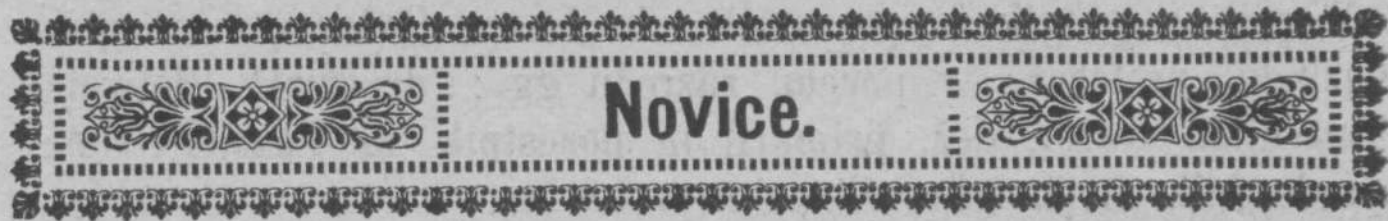
Pripovedovalec je mnogo do tega, da bi vsi vedeli, kako natanko popisuje po naravi. Zato pripoveduje, da je kot dijak bil „istinite boje z ljubljanskimi postopači najnižje vrste“. Izredna pisateljska nadarjenost se kaže v mnogih potezah. Povest je povse realistična, semtertja celo naturalistična, kakor imajo navado pisati nekateri mlajši pisatelji. Pisatelj ne ustvarja nobenih idejalov, pa tudi ne povzdiguje svojih junakov med druge ljudi. Kazi povest raba raznih ruskih besed. Tega ni treba. Še tako se dovolj pozna iz povesti, da se pisatelj peča z ruskim slovstvom. Ruske besede le kaze lepo slovenščino in jo delajo nerazumljivo mnogim čitateljem. Sploh se pri

mnogih mlajših pisateljih preveč opaža razvada, da rabijo besede iz drugih slovanskih narečij, če imamo tudi dobre domačinke.

V „Planinski idili“ se je potrudila Pavlina Pajkova, da bi za staro obrabljeno pesem o nepremagljivi moči ljubezni iznašla novo varijanto. Ona ne uporablja tako „modernih“ sredstev, kakor njen prednik, ampak se drži še starega načela, da morajo biti junaki fini, interesantni ljudje. Veranič je preveč čuden. Ogerski plemenitaš, hodi po univerzah brez pravega namena, se v Parizu zagleda v pevko luteranko, se civilno poroči z njo, on je blaga duša, ona nič vredna, mu uide v Ameriko, on, strašno nesrečen, tava po svetu, pride na Slovensko v letovišče. Tu živi Alenka, rejenka poštarjeva, Veranič vzame stanovanje, poštarjev sin Hilarij pride na počitnice; seveda ljubezen: Veranič, Alenka, Hilarij, vse zaljubljeno; nesreča grozna. Alenka ljubi Veraniča, Hilarija samo kot brata. Vse se bi razrešila, Veranič magnat bi vzel Alenko, pa o groza! pismo iz Amerike, prva žena še živa! Alenka sedaj igra krepotno samozatajevalko; dasi sta bila samo civilno poročena Veranič in Adrijena, vendar ne vstopijo v zakon, predno ona ne umrje. Nato sledi seveda sreča velika.

Tehnično ima povest mnogo spretno izpeljanih delov.

Končuje se knjiga z životopisom Matije Valjavca, spisal Fr. Levec. Valjavec je popisal sam svoje življenje. Ta opis je neizpremenjen objavil gosp. Levec in dodal kratko, a pregledno in natančno sliko književnega delovanja našega rojaka. Spis je poučen in zabaven. Nekatere stvari iz dijaškega življenja bi bile brez škode izostale ali se podale v drugačni obliki. Spis ima trajno vrednost in bo otel Valjavca pozabljenosti, katera mu je, vsaj kot pesniku, že pretila.

Novice.

— **Koncerti »Glasbene Matice«.** Po velikanskih zasluženih vspehih, katere je dosegel pevski zbor „Glasbene Matice“ na Dunaju, izrazila se je takoj tu želja, da naj bi se prvi dunajski koncert, ki se je pač že pred odhodom na Dunaj, dal v Ljubljani, ponovil še enkrat tu in sicer naj bi nastopile dame v narodni noši. Odbor „Glasbene Matice“ je temu ustregel. Vedelo se je pač že znanost, da bo zanimanje za ta koncert veliko, da bo pa tako, kot je v resnici bilo, tega ni nikdo mislil. Ne z enim, temveč še le s tremi koncerti je bilo moč zadovoljiti vsestransko zanimanje za nastop pevskega zbora „Glasbene Matice“. Do zadnjega prostora sta bila razprodana koncerta dne 14. in 16. koncerta in isto zanimanje je za koncert, ki se vrši danes v „Sokolovi dvorani“ Narodnega doma. Zasluženih ovacij pevovodji g. Hubadu in pevskega zbora ni bilo pri obeh koncertih ne konca ne kraja. Biser vsega programa, narodne pesni, so obakrat vzbudile frenetično pohvalo. Saj pa res ni prehvaliti spretnosti g. pevovodje Hubada in finega in ubranega prednašanja pevskega zbora. Kdor ga je čul ta še-le ve. — Zanimanje za koncerte je tudi z dežele in sosednih slovenskih kronovin bilo veliko. Ribniška dolina je poslala h koncertu dne 14. t. m. kar cel vlak udeležencev, nad 150 oseb. Posebni vlak, ki je privel h koncertu rodoljube iz Ribnice in Velikih Lašč ter okolice, po-

zdravil je na kolodvoru odbor „Glasbene Matice“. Zahvalil se je pristrčno g. notar Gruntar. Pri prosti zabavi, ki se je vnela po koncertu v prostorih Narodnega doma, vrstile so se lepe napitnice. Govorili so: predsednik pevskega zbora Glasbene Matice g. dež. sod. svetnik Vencajz, drž. poslanec Višnikar, dež. sod. svetnik Šufraj, urednik „Soče“ Gabršček, notar Globočnik iz Vel. Lašče itd. Gospica Šufrajeva je v imenu udeležencev ribniško-velikolaškega vlaka izročila gosp. pevovodji Mat. Hubadu kot hvaležen dar krasen zlat prstan z briljanti. Vladalo je pravo idejalno navdušenje za lepo slovensko petje.

— »Glasbena Matica« sešla se je dne 15. aprila zvečer k izvanrednemu občenemu zboru v mestni dvorani. Predsednik Ravnikar je otvoril zborovanje. Društveni tajnik dr. Foerster je prebral na to lepo poročilo o pripravi in uspehih zahvalnih koncertov na Dunaju. Zbor je vzel odobruje to poročilo na zunanje. Na to je volil častnim članom g. dež. predsednika barona Heina in g. dvor. svet. Šukljeja, za zasluge, ki sta si jih stekla za prireditve koncertov, istotako skladatelja dr. A. Dvořaka, ki je dirigoval svojega „Mrtvaškega ženina“. Zbor je izrekel zahvalo predsedniku pevskega zbora g. Vencajzu in g. pevovodji Mat. Hubadu svojo najiskrenejšo zahvalo za trud o prireditvi koncertov.

— † dr. Ivan Šust. Dne 15. t. m. preminol je v Trstu preč. g. dr. Ivan Šust, tržaški stolni prošt in kapitelski vikarij. Pokojnik rojen l. 1831. v Stariloki pri Škofji Loki na Gorenjskem, je bil uzoren duhovnik in vrl. narodnjak in kot tak izpostavljen napadom lahonskih listov. Tržaška škofija je izgubila v njem svojega skrbnega začasnega načelnika, narod slovenski pa zvestega sina. Naj v miru počiva!

— **Dopolnilne volitve v občinski svet ljubljanski** vršile se bodo prihodnji teden in sicer za tretji razred dne 20. aprila, za drugi razred dne 22. aprila in za prvi razred dne 24. aprila od 8. do 12. ure dopoldne. Če bode treba ožjih volitev bodo te dne 21. oziroma 23. in 25. aprila. Narodna stranka na podlagi sklepov volilnih shodov priporoča svojim somišljenikom da soglasno oddajo svoje glasove kandidatom, ki so: V tretjem razredu gg.: Oroslav Dolenc, svečar in posestnik; Jos. Turk, izvošček; Zabukovec Jakob, c. kr. višji računski svetnik v p.; Franc Mally, tovarnar in posestnik; Jakob Dimnik, mestni učitelj; v drugem razredu gg.: Hrasky Ivan Vladimir, dež. inženir; dr. Ivan Tavčar, dež. odbornik, odvetnik in posestnik; dr. Lovro Požar, c. kr. gimnazijski profesor; v prvem razredu gg.: dr. vitez Bleiweis-Trsteniški Karol, dež. primarij in posestnik in Vaso Petričič, predsednik mestne hranilnice in veletržec.

— **Obletnica potresa.** Prav tako krasno-jasna je bila letošnja noč od 14. na 15. aprila kakor lanska. Prelepo je bilo tudi letošnje jutro v 15. dan aprila. Strašna pa ta letošnja noč ni bila tako. Groza potresa nas ni budila iz spanja in le bridki spomini na lansko strašno noč so nas nekoliko vznemirjali. Pri spominu na grozo lanskega potresa, se je pa vsakdo tudi hvaležno spominjal onih, ki so o takratni veliki bedi prihiteli na pomoč. Ob obletnici groznega potresa le vsakdo želi, da bi se rane prizadete po njem že skoraj popolnoma zacelile in bi se porušena Ljubljana zopet že skoraj dvignila prenovljena.

— **V proslavo petdesetletnice vladanja Nj. Velikanstva cesarja** je sklenilo idrijsko učiteljsko ustanoviti štipendije za podporo revnih idrijskih dijakov. Vsak izmed učiteljev se je zavezal v ta namen skozi tri leta vsak mesec po 1 krono darovati. Temu podjetju pridružili so se še drugi šolski prijatelji in prijateljice in se namerava potrebno svoto za ustanove tudi nabaviti s prireditvijo koncertov in nabiranjem darov. Prispevke v ta namen sprejema gospodična Minka Kavčič, učiteljica v Idriji. Zares častno proslave z uresničenjem te ideje idrijski učitelji cesarjevo petdesetletnico!

— **Odlikovan učitelj.** Nadučitelj g. Jožef Erker, ki je pri Stari Cerkvi na Kočevskem služboval 52 let, je bil

povodom svojega umirovljenja odlikovan s srebrnim zaslužnim križcem s krono. — Na njegovo mesto je bil nadučiteljem imenovan odlikovanev sin.

Sleparije na Ogerskem.

V vseh boljših ogerskih krogih zlasti mej politiki je sleparsko igranje se močno udomačilo. To je že občno znano v Budimpešti. Tudi vodstvo narodne kazine že to stvar tako dobro pozna, in je že mislilo nastaviti posebno izurjene igralce za nekake tajne policijste, da bi igre nadzorovali in takoj naznanili vsako goljufijo, ki so jo zasledili.

Zadnje dni so zopet dva poslanca zasledili pri sleparski igri, ki sta imela posebno srečo. Izvedelo se je pa tudi, da tovarne, ki karte izdelujejo, goljufije močno pospešujejo. Jemljejo tak papir, da pravi izvedenec že karto od spodaj spozna, kaj da znači. Ko se je to razglasilo po listih, je jedna teh sleparskih tovarn razpisala 100 gld. premije, kdor bi njene karte od zunaj spoznal. Zanašala se je, da noben izurjen igralec ne pride, navadni ljudje se pa v taci stvareh tako dobro ne spoznajo.

Neki urednik je takoj drugi dan prišel v tovarno in si je dal predložiti karte. Samo jedenkrat jih je pregledal, pa je že vse potem tudi spoznal na zadnji strani. Dobil je 100 gld., katere je podelil v neki dobrodelni namen. Tovarna se je pa izgovarjala, da sama ni vedela, da se papir spozna, dobiva ga od neke dunajske tovarne.

Vsi Budimpeštanski klubi so vsled tega sklenili, da se bode v bodoče igralo samo s kartami, ki so čisto bele na zadnji strani.

Jako lep poštenjak je član skrajne ogerske opozicije poslanec Papp. Proti temu možu je sodišče zaradi raznih sleparij začelo 23 preiskav. Kazensko postopanje proti njemu pa ovira zbornica poslancev, kajti noče privoliti, da bi se stvar daljše preiskovala. Nekateri govore, da poslanci Pappa zaradi tega nočejo izročiti, ker ima vsak kaj na vesti. Res lepa družba so ti ogerski politiki.

Pri budimpeštanski policiji so prišli na sled veliki goljufiji. Policijski svetnik Hudy je že dolgo let sleparil in poneverjal. Stvar se je pa sedaj razkrila, ko je poneveril kavcijo nekega stavbenega podjetja v znesku 500 gld. Začelo se je preiskavanje. Prišli so na sled, da je že poprej poneveril nad 12.000 gld. Toda posamični sleparji so povsod, a v Budimpešti so se pa hujše stvari pokazale.

Pošteni uradniki so pri budimpeštanski policiji že bele vrane. Skoro vsi so podpirali Hudega v goljufijah in sami sleparili. Seveda sodnija ne bode vsega preiskavala, ker bi se moralo preveč umazano perilo prati. Čitatelji pa že iz tega razvidijo, kakšne razmere so pri budimpeštanski policiji, da se je nič manj kakor petdeset policijskih uradnikov moralo prestaviti.